

**3. MEDULINSKI
ZAVIČAJNI
ANNALE
“MATE DEMARIN”
2018.**

Program i knjižica sažetaka

PROGRAM

17:00 UVODNI DIO

Kulturno-umjetnički program: učenici Osnovne škole dr. Mate Demarina Medulin

Milan Radošević: Uvodna riječ

Goran Buić: Pozdravna riječ načelnika Općine Medulin

IZLAGANJA

17:20 PRVI PANEL: predsjedka **Vanessa Vitković Marčeta**

Ida Koncani Uhač: Arheološka istraživanja rimskoga gospodarskog kompleksa u podmorju uvale Bijeca

Miroslav Bertoša: Ribolovni pojas južne Istre i ribarenje u Šćuzi (*Chiusa*) polovicom 17. stoljeća

Jasenko Zekić: O razvoju javnoga prijevoza između Pule i Medulina u 20. stoljeću

Rasprava (15 min)

Pauza (15 min)

18:30 DRUGI PANEL: predsjedka **Ljiljana Iveša**

Nataša Urošević: Paul Kupelwieser u Medulinu – strateške vizije i nerealizirani projekti

Jelena Lužina: *Plavi princ Ivo*, naime: Mihovilović, *spectator*

Marija Peruško: Frazemi medulinskoga govora

Jasenska Topić: Šezdesetak godina promjena flore i vegetacije Premanture i rta Kamenjak

Rasprava (15 min)

19:45 **Domjenak**

SAŽECI

Ida Koncani Uhač,

dipl. arheologinja (Arheološki muzej Istre)

Arheološka istraživanja rimskoga gospodarskog kompleksa u podmorju uvale Bijeca

U podmorju uvale Bijeca kod Medulina 2014. godine utvrđeni su arheološki nalazi, a uvala je od 2015. postala mjesto u kojem Arheološki muzej Istre provodi sustavna podmorska arheološka istraživanja. Dosadašnji prikupljeni arheološki podaci ukazuju na postojanje ostataka rimskoga kompleksa gospodarske namjene koji je radiokarbonskim analizama datiran u razdoblje između 1. stoljeća pr. Kr. do 4 stoljeća. Radi se o potopljenj arhitekturi vivarija i više objekata koji su mogli pripadati proizvodnomu pogonu i skladištima solane te ostacima postrojenja za proizvodnju maslinovog ulja. Nalazište se prostire na površini područja uvale od preko 11 hektara, što upućuje na isključivo gospodarsku aktivnost u uvali Bijeca u rimskome razdoblju.

Gljučne riječi: uvala Bijeca, gospodarski kompleks, rimsko razdoblje, ribnjak, palisada, solana, uljara

Professor emeritus Miroslav Bertoša (Pula)

Ribolovni pojas južne Istre i ribarenje u Šćuzi (*Chiusa*) polovicom 17. stoljeća

Članak se temelji na izvješću (i privicima) podestata i kapetana Kopra Girolama Cornera iz 1656., pohranjenome u Državnome arhivu u Veneciji. Koparskoga je rektora Vijeće desetorice mletačke vlade izabralo za opunomoćenoga suca u sporu koji je izbio oko ribolova u južnoistarskome akvatoriju. U središtu prijepora našle su se ribarske posade iz Pule i Fažane, no i ostali ribari i prodavači. U izvješću se spominju vlasnici lađa koje su ribarile od Fažanskoga

kanala do Raškoga zaljeva, pa, dakle, i u moru oko Medulina i Premanture, kao i zakupnici ribnjaka Šćuze (*Chiusa*), tada u posjedu biskupa Pule. U tijeku provedene istrage svjedočili su mnogi ribari, ali i njihov odvjetnik, navodeći propise o ribarenju, detalje o prodaji ulova, o imenima krivolovaca i dr. Opućenoćeni sudac Girolamo Corner nastojao je što detaljnije upoznati probleme ribarenja u Južnoj Istri, iako se nije izravno uplitao u „ribarske svade“.

Ključne riječi: ribarenje, vrste riba, južna Istra, Šćuza (*Chiusa*)

Jasenko Zekić, prof. (Pula)

O razvoju javnoga prijevoza između Pule i Medulina u 20. stoljeću

Sagledavajući iz društveno-političke i ekonomske sfere, kao i proučavanja povijesti svakodnevice, u ovome će izlaganju biti prikazan razvoj javnoga prigradskog prijevoza između Pule i Medulina tijekom 20. stoljeća. Tijekom austrougarskoga razdoblja vlasti su bile nezainteresirane za njihovo povezivanje tramvajskom linijom, a stanje se ponešto izmijenilo pripajanjem Istre Kraljevini Italiji. Početkom 20-ih godina prošloga stoljeća uvedene su prve autobusne linije, koje su prometovale u ljetnim mjesecima prevozeći zainteresirane Puljane u njihovo omiljeno izletišće i kupalište, dok tijekom 30-ih godina 20. stoljeća postaju puno češće i redovitije.

Razvojem turizma nakon Drugoga svjetskog rata, uz porast učeničke i radničke populacije, povećava se i fluktuacija putnika pa je svojom izuzetnom profitabilnošću pokrivala nerentabilnost većine drugih linija javnoga prigradskog prijevoza Puljštine.

Ključne riječi: javni prigradski prijevoz, Pula, Medulin, 20. stoljeće, turizam

Doc. dr. sc. Nataša Urošević
(Sveučilište Jurja Dobrile u Puli)

Paul Kupelwieser u Medulinu – strateške vizije i nerealizirani projekti

U izlaganju će se analizirati sačuvana raritetna dokumentacija iz austrijskih, talijanskih i hrvatskih arhiva te ostali kulturno-povijesni izvori (novine, časopisi, memoaristika i publicistika), vezani za poduzetničke – turističke i infrastrukturne investicije Paula Kupelwiesera u Medulinu. Uz realizirane projekte akvizicije većih površina zemljišta na području Medulina, koje je kasnije korišteno za turističke svrhe, detaljnije će se prikazati planovi za izgradnju trgovačke luke u Medulinu i ambiciozni projekt infrastrukturnoga povezivanja Istre s Dalmacijom kombinacijom integralnoga, brodskoga i željezničkoga prometa, čime bi se uvelike skratilo vrijeme putovanja i prijevoza robe i putnika.

Vizionarske zamisli austrijskoga industrijalca, koji je Brijune pretvorio u biser „austrijske rivijere“, a i u Medulinu je vidio velik potencijal za razvoj klimatskoga lječilišta i atraktivnoga kupališta, uz bitne prirodne prednosti kao trgovačke luke, prekinuo je Prvi svjetski rat. Osim objavljenih (i dijelom nepoznatih) memoarskih zapisa, autorica će prikazati i analizirati studije koje se čuvaju u austrijskim arhivima (Austrijska nacionalna knjižnica i Državni arhiv), kao i napise iz prvih turističkih magazina na Jadranu (*Adria*, *Brioni Insel Zeitung* itd.), u kojima poznati suvremenici (prof. Carl Brockhausen, dr. Bernardo Schiavuzzi) zastupaju Kupelwieserovu ideju o izgradnji trgovačke luke i infrastrukturnoga razvoja Medulina. Predstavit će se i arhivski materijali (fotografije, promotivni materijali, korespondencija, neobjavljeni dijelovi memoara) koji se čuvaju u zbirci rijetkih rukopisa Austrijske nacionalne knjižnice u tzv. *Zbirci Kupelwieser* (Sammlung Kupelwieser) te će se komparativno prikazati novinski napisi iz tadašnjega tiska, radi potpunijega razumijevanja ambicioznih, ali uglavnom nerealiziranih razvojnih vizija.

Ključne riječi: Paul Kupelwieser, Medulin, razvoj prometne i turističke infrastrukture

dr. sc. Jelena Lužina

(Fakulteta dramskih umjetnosti Sveučilišta „Sv. Kiril i Metodij“)

Plavi princ Ivo, naime: Mihovilović, spectator

Ive Mihovilović (1905., Premantura – 1988., Zagreb) bio je novinar i vanjsko-politički komentator *first class* dulje od šezdeset godina. Autorski i profesionalni standardi, koje je postavio u ovoj oblasti, nesumnjivo su i u svakome pogledu dosežali najviše vrhove izvrsnosti. Rijetko se, međutim, spominje i njegova „usputna“, opsegom „minimalistička“ i intencijom posve osobna spisateljska aktiva – poetska odnosno književna u najsuptilnijem smislu. Međutim, kao da Mihovilović za nju nije odveć mario. Ili ju je, možda, smatrao tek efemernom mladenačkom epizodom, koju je započeo te završio davno, između 1927. i 1928. godine, desetljećima prije nego što je postao *Spectator*.

Ako je vjerovati pedantnome Dragutinu Tadijanoviću, koji se prvi pozabavio Mihovilovićevim versističkim opusom kojim dominira takozvana socijalna tematika, „nesuđeni“ je *poeta* napisao i (dijelom) objavio nekih pedesetak pjesama. Tadijanović je te pjesme pažljivo iščitao i od njih izabrao točno 20, te ih objavio uz komentar. Iz jedne od njih je i romantična sintagma o *plavome princu*, upisana u naslov ovoga izlaganja.

Preostale Mihovilovićeve pjesme, njih tridesetak, danas su – „negdje“ zaboravljene i neznane.

U rujnu 2018. godine zaokružilo se punih devedeset godina od tiskanja posljednje, koju je odlučio objaviti te punih trideset godina od njegova odlaska, što je dobar razlog podsjećanju na autorov nepoznati poetski opus kojega bi napokon valjalo rekonstruirati, komentirati i objaviti.

Ključne riječi: Ive Mihovilović, poezija, rekonstrukcija, komentar

Marija Peruško, nastavnica razredne nastave u mirovini (Medulin)

Frazemi medulinskoga govora

Medulin je u odmaku od osam godina dobio dva rječnika mjesnoga govora. *Rječnik medulinskoga govora* 2010. godine s 9650 natuknica i *Frazeološki rječnik me-*

dulinskoga govora 2018. koji sadrži 2200 frazema. Ovi rječnici donose sadržaje iz raznih ljudskih djelatnosti življenja Medulina u vremenu dužem od jednoga stoljeća; u materijalnome, duhovnome i kulturnome smislu. Napisani su da se njima ponose najstariji izvorni govornici, koji ga i najbolje razumiju, dok mladima ostavljaju u nasljeđe veliko bogatstvo govora, ali i obvezu – da ga sačuvaju i znaju gdje su im korijeni. Logičan slijed općejezičnoga rječnika jest rječnik frazema, na koji ćemo se osvrnuti. U frazeologiji su najbolje sačuvane one najstarije riječi i ljudske mudrosti. Istražujući porijeklo frazema, može se ustvrditi utjecaj drugih jezika i govora, ali, od mnoštva primjera, mogu se izdvojiti i frazemi koji su karakteristični samo za Medulin. Upravo ova specifičnost daje na važnosti ovakvim istraživanjima te je veliki prinos očuvanju *domaće beside* kao spomenika izvornog idioma mjesnoga govora Medulina.

dr. sc. Jasenka Topić,
umirovljena profesorica PMF-a (Zagreb)

Šezdesetak godina promjena flore i vegetacije Premanture i rta Kamenjak

Današnjim posjetiteljima Premanture, koji je možda poznaju desetak godina, spore promjene u prirodi najčešće prolaze nezamijećene. Budući da pedesetih godina prošloga stoljeća baš i nije bilo puno fotoaparata, a kamoli današnje digitalne tehnike, nemamo zabilježenih detalja „nezanimljivih“ šikara, pašnjaka i oranica. Takve slike postoje samo u sjećanjima starijih stanovnika, no ni oni nisu obraćali pozornost, niti su vidjeli posebnu vrijednost njima uobičajenih biljaka i krajobraza. Detaljnija istraživanja potaknuli su prije tridesetak godina nalazi nekih biljnih vrsta, neočekivanih u ovome području, nakon čega je uslijedila i zaštita donjega Kamenjaka.

Ključne riječi: flora, vegetacija, Premantura, rt Kamenjak

O skupu

Znanstveno-stručni skup Medulinski zavičajni annale „Mate Demarin“ posvećen je predstavljanju rezultata novih znanstvenih istraživanja i valorizaciji povijesne i kulturne baštine te biološke raznolikosti područja općine Medulin, a održava se svake godine u studenome.

Naglasak je na poticanju stvaranja i izlaganja izvornoga – novoga materijala te istraživanju najšire problematike mjesta ovoga područja koristeći se suvremenim teorijama i metodama humanističkih i društvenih znanosti. Na taj se način želi stvoriti otvoren, prepoznatljiv i inovativan okvir za sve one koji žele proučavati i pisati o novim temama ili o starim temama na suvremen način i s novim spoznajama. U planu je izdavanje zbornika radova.

Organizator manifestacije je Općina Medulin.

Organizacijski odbor:

dr. sc. Ljiljana Iveša, dr. sc. Milan Radošević,
dr. sc. Vanessa Vitković Marčeta, Ivan Žagar, prof.

Kontakt:

zavicajni.annale@medulin.hr